

FOKVÁROSI KISPRÓZÁK

B. FOKY ISTVÁN

CSÖNDES GIZI

Az Olimpikon és a Paptetű már kora hajnalban a Húsos ketrec oldalához állított fapadon ücsörgött. Egy-egy sörösüveggel a kezükben, széles mozdulatok kíséretében, persze nagy hangon, mint szokásuk volt, azt feszegették egymás között, hogy Fokváros Zöldikéjét miért fontos nagy általánosságban pipacsszínre festeni, mikor már a nevében is benne a megfelelő változat.

– Nem értünk mi ehhez, arany haver! – dörmögte csendesen az Olimpikon. – Te világeletemben a halorzás mesterségét űzted, én meg körülbirkóztam a földgolyót, csupa csomó a karom, mert baromi erőltető volt azokat a behemót állatokat emelgetnem.

Paptetű csendben bontogatta a cigarettacsikkekből a dohányt. Nem vitatta Olimpikon igazát, aki már gyerekkora óta mindent zöldben látott, hogy a Zöldikét, illetve annak legalább a vasvázát, harmatzöldre kellene a túlsó oldalon dolgozó, derékig mezítelen fiúknak festeniük. Mivel ők ketten igazán jól ismerték egymást, hiszen ott születtek a Jó Lajos utca házainak egyikében, Paptetű nem látta jónak zöld helyett még egyszer a pipacsszínt emlegetni, mert az Olimpikon idegei pókhálószerűek voltak, s az lett volna a nóta vége, mint annyiszor már itt a hajlaton, hogy a derék férfi csípőn kapja, és úgy lódítja a magasba, hogy elfelejti visszaérkeztemben öltre kapni. Egyszer a Csöndes Gizi miatt is a rövideb-

bet húzta, mikor arról volt szó, hogy a lányt megkörnyékezte bizony valaki, hiszen máról holnapra változtatott viselkedésén, csöndességéből átváltott katonadalok éneklésére, főleg hajnalonként, mikor a kakasok jelentkeztek. Paptetű azt állította, hogy Gizinek valamilyen baka udvarolhat, onnan a dalok jellege, és hogy túlságos csöndességére most átváltott éneklésbe, az meg annak tudható be, hogy elvesztette a lányágát, ami bizonyára nagyon jólesett neki, ha már hajnalonként a kakasokkal nótázik. Persze, azt Paptetű se sejtette, hogy az Olimpikonnak rejtett gondolatai vannak Csöndes Gizivel kapcsolatban, ami abban teljesedett volna ki, hogy a bűzlő szennylevezető csatorna hídján szűzen gondolta általvinni a szomszéd lányt a bajnok. No, lett bizony ebből olyan repülése Paptetűnek, s be nem várása a magasból, hogy mindmáig húzza azóta a lábát, és aprókat biccent is hozzá, mint akit minden lépésekor valaki a földből talpon szúr.

– Nem értünk mi ehhez – mondta Paptetű.

– Megbeszélhetnénk netán Csöndes Gizivel is a dolgot – dörmögte az Olimpikon.

– Azt aligha . . . – legyintett Paptetű, mint aki legyet hessint odébb a Húsos kalitka oldaláról.

– És miért ne? – kérdezte amaz.

– Mert újabb bogara van. Csak üldögél a függőleges falusi teraszán, és azon gondolkodik, hogy ő bizony kipróbálja a repülést!

Most szokása szerint az Olimpikon horkantani fog, mint ugratáskor a csődör, gondolta Paptetű, de nem volt igaza, mert a kétszeres világ-bajnok horkantás helyett tekintetét fölkapta az emeletek felé, majd sörhasán húzott egy lyuknyit a katonai nadrágszíjon, mintha azzal kélletethetné a múltó időt, cselekvési képessége javára, persze.

– Mondod, repülni akar? – kérdezte nagy sokára töpörödött barátjától a bajnok.

– Egyszer valaki arról mesélt neki, hogy olyan gyönyörű, mint a ludasi hattyúk legszebbike, hát azt gondolja mostanság, hogy megérett a repülésre – mondta Paptetű, majd az Olimpikon kezébe nyomta a vécé-papírba csomagolt füstölnivalót, de amaz bizony nem mozdult utána. – Biztosan az a bűdös baka hozakodott elő még annak idején a madárral, gondolom.

– A hattyúról én beszéltem neki – mondta alig hallhatóan az Olimpikon. – Apámnak ott a Jó Lajosban volt egy kitömött madara, valamilyen szelevényi erdőcsősz lőtte neki, de emlékszem, hogy a nagy talajvizek idején nem csak a falat, de a madarat is tönkretette a salétrom . . .

– Csöndes Gizit is tönkreteszi a salétrom – mondta Paptetű.

– Hogyan gondolod? Ott fent az emeleten beton a fal, az nem lehet, hogy kiüssön rajta a salétrom, és különben is, a betont cementtel keverik, nem mésszel elegyítik – erősködött az Olimpikon, és a homlokán olyan vastagra duzzadtak az erek, mintha jobbjának alkarját emelintette volna homlokához.

Paptetű most értette meg, hogy ez a nagy szál ember valójában sosem szűnt meg Csöndes Gizit isteníteni. Mégha a bakanóták éneklése után soha többé nem nézett is át a Jó Lajos utcai másik portára, Gizit annak utána is mindig szem előtt tartotta, és világjáró portyái alkalmával levlapokat küldözött a vénlánynak csak úgy, illendőségből, jószomszédi alapon. Csöndes Gizi különleges költözködésekor is besegített a bajnok a nő bajainak enyhítésébe, mert szinte az éj leple alatt kellett a Jó Lajos utcai házból betyárbútorát az emeleti lakásba menekíteni, hiszen az öreg Csöndes Ádám azt tartotta, hogy a talajvizes földhözragadt szegény maradjon a fenekén, mégha királyi budoárt is adnak neki a gyáriak, ahol a lány csipkeverő gépen dolgozott fél életem át.

Az Olimpikon lelökte Paptetűt a padról, hogy a falhoz állított sörösüvegek szanaszét görögtek a Húsos ketrec mentén, és markával szorítva az ülőalkalmatosságot, csak megindult vele a Lepa Brena felé. Paptetű értelmetlenül nézett egy darabig utána, majd akár a megvert puli, barátja nyomában kullogott a cifrára festett toronyház felé, melynek Csöndes Gizi terasza felőli részén tette a padot az Olimpikon a házfel mellé.

– Eztán itt ülünk! És ha zuhanni kezd, te jelzel, én pedig fölfogom estében – mondta Paptetűnek kényszeredetten mosolyogva.

LÁBPOKRÓC-FRESKÓ

Megtörtént a nyár. Az év leghosszabb éjszakáját mindig átvirrasztó Margó idén a legrövidebb éjszakát is úgy élte meg, mint a Mlaka környék legtöbb halandója: álmatlanul hánykódott fektében egy ideig, majd csuromizzadtan fölserkent, s munkához fogott. Félmezítelen ült ki Mar-

gó az erkélyre lábpokrócot szőni, s miközben a fonalvezető hajó jobbra-balra futtában csattogott az éjszakában, akár valamely beijedt, fészkeről bolygatott szarka, a vénlány gondolatai munkája tárgyának figurája körül röpködtek. Margóban a bosszúvágy dolgozott, hogy megörökítse az utókornak egy szerinte szégyenletes alak arcmását, csak hadd töröljék lábbelijük piszkát azon a lábpokróc-freskón a képébe, hogy tudhassa a világ, micsoda piszok emberek élnek a fokvárosi, hatalmas, függőleges településeken. Mert Margó nemigen bírhatta a sokféle népség alját, talán annak is legpiszkosabb egyedeit, akiknél minden az adom-veszemben merült ki, akik mindig valamit árultak, ha mást nem, akkor jó pénzért bizalmas információkat értékesítettek polgártársaikról.

A tizedik emeleti terasz egyadta nyüzsgés volt ilyenképp, ahogy az ósdi szövőgép zakatolt az éjszakában, a mellette ülő, félmeztelen nő pedig félhangosan énekelt valamilyen elátkozott királyfiról, aki mindig újraéledt haló porából, s ily mód hét életet nyert származásából.

A szomszéd terasz felől mozgolódás észlelődött. Valaki hosszan krárogott, mint általában a dohányos emberek, ha pihentükből kelnek.

– Holnap végképp föladlak, te boszorkány! – mondta bosszankodva a szomszéd. – Neked valóban nincs bőr a pofádon, éjfélkor kiülsz ide zakatolni, mint egy gőzmozdony, a fejemnyi csöcseidet mutogatod közben a világnak, hogy lássák a lógós zsírhalmozatot!

A szövőgép hirtelen leállt munkálkodni. Margó azon gondolkodott, hogy netán vödör vízért menjen a fürdőszobába, vagy leálljon egy esetleges szópárbajra a besúgóval. Az utóbbi megoldást vélte jobb változatnak és békésebbnek is, amikor sziszegve megszólalt:

– Holnap bizony megnézheted magad, te hüllő!

– Nocsak! Újabb stratégia pattant ki abból a seggfej koponyádból, vénlány?

– Már-már készen állok a rólad készült egyedi példánnyal, te buzi!

– Lábpokrócba öntesz? Részemre hízelgő.

– Hadd lássák, ki köpi be őket, ki adja fel őket a hatóságoknak, ki csinál gubát a nyomorúságukból, mikor néha-néha szólni mernek, és elmondják egymásnak, hogy a sebek miért nem tudhatnak soha behegedni . . .

– Régi szajkó megunt dala, haha . . .

– Megcsinállak legalább ötven példányban, meg bizony. Aztán kite-regetem a Zöldikén, és féláron adom a lábpokróc-freskót, hogy minél többen megvehessék a pofalemezod mását lábtörölni, mert csak arra voltál jó világeletemben, hogy másoknak ártsál . . .

Amott gondolkodni látszottak. Köztük a csend olyan vastag volt, akár az őket körülvevő vasbeton. Betonemberek módjára roskadt hirtelen magába a két ember, közben érezték egymás izzadtságának nehéz szagát, ahogy köréjük ülededett háborítatlanul, mert a levegő is szinte kövülten állt helyben, picurít se mozdult a mozdulatlan éjszakában.

– Margó! Ne tedd, kérnélek . . .

– Teszem én!

– Megveszem. Jó pénzt adok érte, ha mondom, csak értsünk szót most az egyszerű, kérnélek!

– Mennyi?

– Ötszáz . . .

– Ilyen félkészülten is?

– Mi is ronda torzók vagyunk, nem ládd? Hát úgy ismerlek, mint magamat, és te is jól tudod, hogy mit hordok a nadrágban, volt időd kipróbálni a gyengédségem . . . Csak most, hogy szomszédok vagyunk, egyre csak marakszunk, mert nem bírhatod, hogy magam is fölkapasz-kodtam az emeletre . . .

– Nem kellett volna utánam jönnöd!

– Az örökség hozta, hiszen tudod . . .

– Nekem is, kiszolgáltam érte a nyanyát, aztán húsz márkáért sikerült megvennem . . .

A másik teraszon hirtelen csendes csurgással öntözni kezdte a férfi muskátlijait. Margó töprengett. Ötszázért adhatná, a feléből akár nyaralhatna is egyet, éppen ráférne már egy kis kimozdulás valamerre.

– Hozhatom?

– Hozhatod . . .

A fokvárosi éjszaka apró lármáin és a kutyák messzi vakkantásain kívül semmi se jelezte, hogy a környéken valaki is riadtan, álmatlanul virraszt átgondolva vasbeton életét. A tárgyalt toronyház tizedik emeletén is kihunyta a két terasz világítása, és olybá tűnt, mintha ott is minden megnyugodott volna. A két izzadt test hirtelen támadt súrlódását, gaz-

dáik lihegését viszont egy hozzájuk legközelebbi fül egy mély álom fizikai megnyilvánulásai zajának is gondolhatta volna.

VERTIKÁLIS GYALOGTÚRA

Hosszabb megfigyelés után megbizonyosodott róla, hogy a lakótelepet az átlagosság teszi olyanná, amilyen. A lakossági struktúra állaga oly mód tevődött össze bizonyos idő múltán, hogy az őslakók elmúlása utáni időszakban bizonyos felvizeződés, a jellemtelenebb és mindenben igénytelenebb utódok berajzása jellemezte a népesedési folyamatot, és ennek tudható be annak ténye, hogy az átlagosságon aluli egyedek dominálnak most egy-egy függőleges falu betonkötveiben. Aki a vázoltak rögzítésén fáradozna netán, s bizonyos toronyház arculatának énképét szeretné felvázolni, annak bizony csupa bajlódás lenne az élete, hogy ha megközelítően legalább középszerű képet szeretne festeni e szóban forgó hangyabolyról, mert a rohamos változások időtartama is mindinkább rövidülni látszik, s ember legyen a talpán, aki követni tudhatja az állandó nyüzsgés fokozott fordulatait.

A földszintességből menekült annak idején a függőlegesség világába, és most itt olyan ritka egyedek csoportjához tartozik, akik nem átlagnak érkeztek a többiek közé. Ennek a ténynek nagy jelentősége volt abban, hogy szinte senkivel nem tartott közelebbi kapcsolatot a toronyházban, s ha néhanapján valamely lakótárssal leállt beszélgetni, az általános közfogyasztási szükségleteinek tudható be, melyeket illet megbeszélni ismerős ismeretlenjeivel. Mondhatni, ilyen csevegésekkor is csupán szinte testileg volt jelen, s maximálisan összpontosítania kellett, hogy se többet, se kevesebbet ne árulkodjék magáról a kellethez, de azt a látszatot is tartani vélte fontosnak, hogy nem veti meg őket.

Mivel súlyfelesleggel küzdött, kezelőorvosa tanácsára gyalogtúrázni kezdett, azonban idő hiányában nem hosszanti, hanem függőleges pályát választott a fogyzáshoz, és lépcsőtúrázni kezdett a toronyházban. Az ilyen aktivitásnak nagy előnye, hogy helyben gyakorolható, és nincs kitéve az időjárás viszontagságainak sem, valamint annak ténye sem vitatható, hogy a lépcsőzések megterhelés időbeli megtakarítást eredményez, mert egy-egy lépcsőfok legyűrése az életet fél perccel hosszabbítja.

Függőleges gyalogtúráit először csupán valamilyen különködő hó-bortnak tekintették a házbbeliek, de bizonyos idő múltán már arról suttogtak a háta mögött, hogy miközben egy-egy emeleten pihenőt tart, szorgalmasan jegyzetel is egy füzetecskébe, s bizonyára a rosszul szigetelt ajtók résén által kiszürelő beszédfoszlányokra kíváncsi, ki tudhatja, hogy kinek vagy kiknek megbízásából.

Emiatt gyalogtúráit áttette éjszakai időszakra, de megint csak szóba hozták az emberek, hogy nem tetszik nekik lábdobogásos tevékenysége, és házitanácsra akarták vinni az ügyet. Talán még ki is állt volna eléjük igazságával, vagy micsoda oktondiség rosszat sejteni gyalogtúráival kapcsolatban, ha méltónak tartotta volna őket annyi észbeli tehetségre, melynek birtokában netán megértették volna ténykedése lényegét.

Jobbnak látta ennek okán, hogy egyáltalán nem mutatkozik az emberek előtt, és a velük való találkozásokkor is szinte észrevétlenül igyekezett elhaladni mellettük, nehogy valamely fonák helyzetbe hozzassák bármely semmiség okán.

Hosszas töprengés után arra a meggyőződésre jutott, hogy a gyalogtúráit lelkigyakorlat alapon is művelheti. Ha mégoly hihetetlenül is hangzik, de lehetséges a történések olyan megoldása, hogy a nem megtörténtekeket megpróbálhatjuk materializálni bizonyos önszuggesztiós módon. Ennek utána aztán szobájában ülve gondolatban lépcsőzött szaporán s ki tudhatta, hogy milyen módon, minek hatására, de minden alkalommal vesztett súlyából. Tapasztalatait papírra is vetette, és gyorsan megfogalmazódott benne, hogy ennek mások is hasznát vehetnék, ha könyv alakjában netán megjelentetné őket.

REKKENŐ ÁLLAPOT

Dél van. Rekkenő hőség. Mlakai játszótér, a szín opálosan harmat-zöldesnek ítéhető, valamely délibábos jelenség könnyű lebegését utánozandó.

Két kóbor eb tövig lógó nyelvvel csúnyán marakszik valamely állati eredetű oldalbordán a libikóka tövében, aztán begyulladva az ember megjelenésétől, elillannak a Búzárók felé. Az állapotos a padok egyikére telepszik, s miközben szuszogva bontogatja papírzacsckóját, kissé bosszankodva elfintorodik a kutyáktól hátramaradt oldalborda láttán.

A nő egyik lábát a pad hosszanti ülőkéjén pihenteti már, közben kismamaruhája bő aljával gyöngyöző homlokát törölgeti szaporán, mint aki hosszú útról érkezett a betonrengeteg fülelt levegőjű, zárt aklába, hogy netán annak nyomasztó állapotában próbálkozzék felesleges kilóitól szabadulni. Közben zacskót bontott, és a pattogatott kukorica csendes eszegetésével gondolatait próbálta kuszaságukból bogozgatni.

A lány a Fűzes-ér takarásából érkezett, némi vargabetűs céliránytalansággal, girbegurba vonalon közlekedett, hogy végül is az állapotos asszony szomszédságában kössön ki. Odaült a nővel szembeni padra, a nő finom bőrből készült topánkáját nézegette, majd fejét hanyatt ejtve a padkarfa élére, valahova messze, a végtelen kékségbe bámult. Ideig csend volt közöttük, egyikük se szólalt. A lány tétova mozdulattal, mint aki takargat valamit a másik elől, a tenyerét csupasz köldökére tapasztotta, mint aki fölöttébb restelkedik a másik előtt, hogy buggyos ingecskeje nem takarja pőreségét, majd oldottan felkacagott.

– A nővéremé – mondta aztán kissé vontatott hanglejtéssel. – Tőle emeltem magamra, de furcsán kilógok belőle . . .

– Valamiből mindig ki kell lógnunk – mondta az asszony. – Olyan darázsderékon, mint a tiéd, szépen mutatkozik.

– Attól függ . . .

– Mitől függne?

– Az állapottól, ugye? Mert nem minden esetben megy az emberre bármi, ami a keze ügyébe akad.

– Persze, az állapot. Ez a rekkenő hőség – mondta az asszony.

– Az. A szirénabúgásos. Hát lehet erre valamit is alapozni, tervezgetni netán? – kérdezte szinte önmagától a lány, s volt a hirtelen kerekedett mozdulataiban valamilyen kétségbeesett vonás, ahogy a magával hozott divatlappal legyezetni kezdte magát.

– Lehet . . . – mondta a másik. A papírzacskót sarkára hajtogatva eltette a szatyrába, majd a másik lábát helyezte az ülőkére. – Csupán szempont kérdése az egész . . .

– Meg az ingerküszöb! Én éppen orra buktam a magaméban és így kiterültem, nem tudhatok hova lenni a gondjaimmal.

A terhes nő szuszogva cihelődött. Indultában aztán komótosan még visszanézett, és tekintetével intett a lánynak, hogy szedje össze bátorságát, és induljon utána.

A lány gyorsan beérte a lassan haladó nőt. Pirult volt az arca, mint akit megfeddtek butaságáért, és most szégyenkeznie kellene oktondiságáért.

– Honnan tudta, asszonyom? – kérdezte csendesen.

– Az állapot mindig megmutatkozik, csak olvasni kell tudni – mondta az asszony. – És ha már ugyanoda megyünk, gondoltam, ne tegyük egyenként, mert ebben a rekkenő hőségben még könnyen meggondolhatod magad.

A sziréna újabb vijjogása csupán szaporább lábmozgásra buzdította a két gondoktól terhes embert.